

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา หมู่ที่ 7
ตำบลโลกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวปาลิสตา ตรวงสูงเนิน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นางสาวปาณิสสา ทรายสูงเนิน : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
: กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา หมู่ที่ 7 ตำบลโคกสูง
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
อาจารย์ที่ปรึกษา: อ.ดร.อัญชลี วรรณรักษ์ , 48 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา หมู่ที่ 7 ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ ของการดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ปัจจัยบวกและปัจจัยลบที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมาย กระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2545 โดยวิธีการศึกษาเอกสารข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้ จากการจัดเวทีชาวบ้าน การสังเกต และการสัมภาษณ์ชาวบ้านระดมพัฒนาและบุคคลที่เกี่ยวข้องผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา บรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยกองทุนหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา เกิดจากความร่วมมือของชาวบ้านในหมู่บ้าน และการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนกับคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกในหมู่บ้านเป็นอย่างดี การมีระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา มีการจัดโครงสร้างของระบบองค์กรอย่างชัดเจน และยังมี การตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน และการแบ่งหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการอย่างลงตัว มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองทางกองทุนหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา ได้เปิดโอกาสให้สมาชิกในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สมบูรณ์มากพอที่จะพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากชุมชนภายนอกอยู่บ้าง สมาชิกในหมู่บ้าน มีความร่วมมือร่วมใจ มีความซื่อสัตย์ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยการศึกษาจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามวันสำคัญทางศาสนา

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
สารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาบริหารจัดการและประเมิน โครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผศ.ดร.อัญชติ วรรณรักษ์)

กรรมการสอบ

.....
(ผศ.ดร.อัญชติ วรรณรักษ์)

.....
(อ.ดร.सानุช ณ ถลาง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตร
บัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมิน โครงการ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๗ ๐1๙ 25๖5

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากความร่วมมือและความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลายท่านซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย ทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข
- รองศาสตราจารย์ ดร.องค์การ อินทร์มพรรย์
- อาจารย์ ดร.พัฒนา กิติอาษา ผู้สอนชุดวิชาการวิจัยชุมชน
- อาจารย์สุรียา สมุทรกุล ผู้สอนชุดวิชาการวิจัยชุมชน
- รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต ไช้มุกด์ ผู้สอนชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา
- รองศาสตราจารย์ ดร.ไท ทิพย์สุวรรณกุล ผู้สอนชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา
- อาจารย์ ดร.सानุช ณ ถลาง อาจารย์ที่ปรึกษา
- อาจารย์ ดร.อัญชลี วรรณรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา
- พัฒนาการตำบลโคกสูง
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณปู่ ย่า ตา ยาย พ่อแม่ พี่ น้อง ในหมู่บ้านที่ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นางสาวปณิสสา ทรงสูงเนิน
(นางสาวปณิสสา ทรงสูงเนิน)

บัณฑิตกองทุน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

กันยายน 2545

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	
1.หลักการและเหตุผล.....	1
2.วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3.กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4.วิธีการดำเนินการ.....	2
5.ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	
1.นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	4
2.ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ.2544.....	5
3.แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	6
4.แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	7
5.ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	7
6.การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	8
7.หลักการประเมินโครงการแบบชีพพ์โมเดล.....	8
8.เอกสารหลักวิชาอื่นๆ.....	10
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	
1.วิธีการประเมินโครงการ.....	11

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

2.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	13
3.ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	14
4.เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	15
5.การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	15
6.การวิเคราะห์ข้อมูล.....	16
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ.....	
1.ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	17
2.ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	23
3.ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	28
4.ผลอื่นๆที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	29
5.สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	30
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	
1.วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	32
2.วิธีดำเนินการ.....	32
3.ผลการดำเนินการ.....	32
4.อภิปรายผล.....	34
5.ข้อเสนอแนะ.....	36
บรรณานุกรม.....	37
ภาคผนวก.....	38
ภาคผนวก ก ระเบียบกองทุนหมู่บ้านระดมพัฒนา.....	39
ภาคผนวก ข แผนที่ตำบลโลกสูง.....	47

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

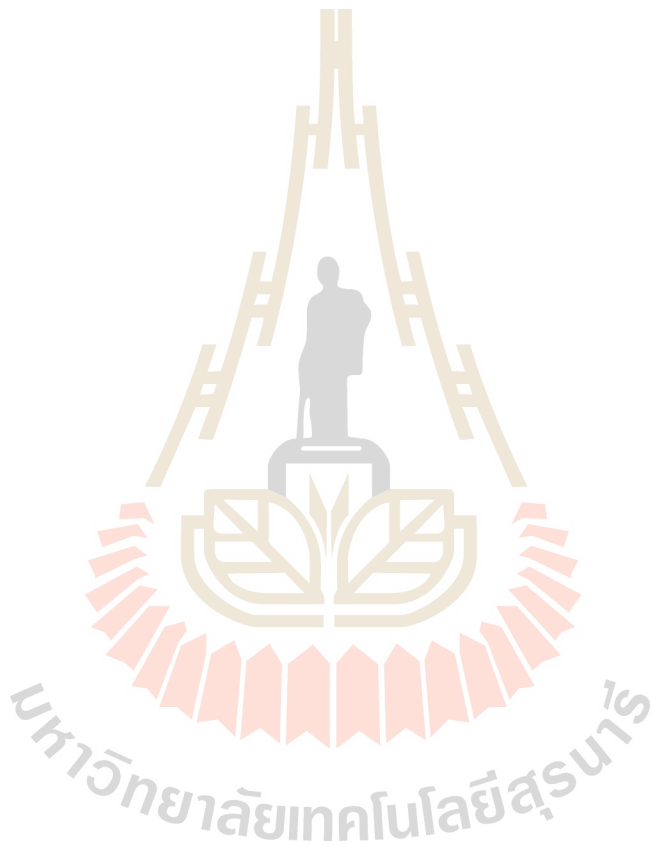
หน้า

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ.....9
2. รูปแบบ ชิพ โมเดล.....13

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร.....	22
2. ปัจจุบันมีแหล่งน้ำ.....	23

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

สำหรับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้เกิดค่าเงินบาทลอยตัว จึงมีปัญหการว่างงานของคนในชุมชน และมีความยากจนเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากกว่าที่ผ่านมา รัฐบาลจึงมีการเล็งเห็นปัญหานี้จึงมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น โดยมีการจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนเงิน 1 ล้านบาท เพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจรากฐานของประเทศ ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้จากการทำอาชีพเสริมนอกจากอาชีพหลักและเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการพัฒนาอาชีพเสริมนอกจากอาชีพหลัก เพื่อลดรายจ่ายของคนในชุมชน

สำหรับหมู่บ้านมะม่วงพัฒนาก็ประสบปัญหาจากภาวะเงินบาทลอยตัวจึงทำให้สมาชิกในชุมชนตกงาน ว่างงาน จึงมีการจัดตั้งกองทุนจากเงินจัดสรรของรัฐบาลจำนวน 1 ล้านบาท มาแก้ปัญหาด้านความเป็นอยู่ และการมีอาชีพของคนในท้องถิ่นและมีการสร้างจิตสำนึกในชุมชนที่อาศัยอยู่และเป็นการนำ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผลิตสินค้าต่อไป

สำหรับหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30310 ซึ่งหมู่บ้านนี้มีการจัดตั้งกองทุนฯ แล้ว และมีการได้รับจัดสรรเงิน 1 ล้านบาทแล้ว เมื่อต้องการทราบผลของโครงการกองทุนโดยจะมีนักศึกษาโครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนฯ มาประจำในหมู่บ้านนี้ และมีการเขียนรายงานในรูปของ “สารนิพนธ์” เพื่อให้ทราบถึงจุดค้อยแล้วนำมาปรับปรุงหมู่บ้านนั้น และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ของนักศึกษาในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์ในการประเมินโครงการ

เพื่อต้องการทราบว่า การประเมินที่มีวัตถุประสงค์ในการประเมิน ดังนี้

1. เพื่อต้องการทราบถึงผลการดำเนินการของกองทุนฯ ว่าผลจากการดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายเพียงใด
  - เพื่อศึกษาคณะกรรมการและสมาชิกว่ามีความสามารถและศักยภาพในการบริหารและจัดการกองทุนฯ
  - เพื่อต้องการทราบว่า การจัดสรรเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

- เพื่อศึกษากองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อการสร้างอาชีพ พัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ และลดรายจ่ายของสมาชิกกองทุนฯ
  - เพื่อศึกษาความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนในชุมชน
  - เพื่อศึกษาระเบียบกองทุนว่ามีความชัดเจน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยลบของโครงการ
  3. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุน

3.กรอบแนวคิดทฤษฎี

สำหรับทฤษฎีในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมะม่วงพัฒนาที่จะใช้ในการประเมินเชิงระบบ ซึ่งค้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า ชิพ โมเดล (CIPP MODEL) โดยมีอักษรมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบใช้

การชิพ โมเดล ในการประเมินโครงการกองทุนเพราะจะมีกำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและประเมินโครงการ

4. วิธีดำเนินการ

สำหรับการประเมินจะใช้ทฤษฎี (CIPP MODEL) ซึ่งการเก็บข้อมูลจะใช้วิธีการเก็บ บร.1-บร.12 จากผู้รู้ ประชาคมชาวบ้าน ประชุมชาวบ้าน แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม สังเกตคณะกรรมการกองทุนสมาชิกกองทุน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งข้อมูลแบ่งเป็นดังนี้

- 1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากบร.1-บร.12 ซึ่งจะมีการสัมภาษณ์ สังเกต แบบสอบถาม สัมภาษณ์
- 2) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลจากเอกสารที่ไม่เรียงเรียงจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ เช่น
  - เอกสารจากห้องสมุด มทส.
  - เอกสาร จปฐ., กชช 2 ค.
  - อบต.ตำบลโคกสูง
  - อนามัยโคกสูง
  - ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจกับเป้าหมายของกองทุนฯ

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในท้องถิ่น

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีพอโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ตัวแปรที่จะใช้เก็บ

ข้อมูล

ขั้นที่ 4 รวบรวมข้อมูลจาก บร.ต่างๆ

ขั้นที่ 5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการเขียน

ขั้นที่ 6 จัดทำสารนิพนธ์

ตอนที่ 5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

- 1) จะได้ทราบความเข้าใจและความสามารถในการบริหารและจัดการกองทุนฯ
- 2) จะได้ทราบว่าชุมชนนี้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
- 3) จะได้ทราบถึงการจัดสรรเงินอย่างเป็นระบบ
- 4) จะได้ทราบถึงปัจจัยความรู้ความเข้าใจในปัจจัยต่างๆ ในการดำเนินงานของกองทุนฯ
- 5) จะได้ทราบตัวชี้วัดและตัวแปรในการบริหารจัดการกองทุน
- 6) จะได้ทราบถึงระเบียบกองทุนว่ามีประสิทธิภาพและความเหมาะสมต่อชุมชน

บทที่ 2

ปริทัศน์ วรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2544 พตท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้มีการแถลงการถึงปรัชญาของกองทุนว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีการเรียนรู้คิดร่วมกันในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจเพื่อก่อให้เกิดความเข้มแข็งทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีการจัดสรรเงิน 1 ล้านบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำหรับนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลในการจัดตั้งกองทุน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจรากฐานของประเทศโดยมีการจัดสรรเงิน 1 ล้านบาทจากรัฐบาลมาสู่ชุมชน ซึ่งจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งและศักยภาพที่ดีของชุมชนในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ การจัดสรรเงินนั้นจะมีการนำเงินไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาหนี้ในระบบ ความยากจน เป็นการนำเงินมาสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและประชาชน และมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยประโยชน์ทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งกองทุนฯจะมีความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนฯนั้นขึ้นอยู่กับคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนฯ

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สำหรับนโยบายกองทุนจะสำเร็จได้นั้นจะประกอบด้วยหลักสำคัญดังนี้ จะต้องมีความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งจะต้องพร้อมทั้งคน และชุมชนคว้าวเรือนและจะต้องมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนฯ การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้านนั้นจะต้องมีความสอดคล้องและเกื้อกูลกันของกองทุนในหมู่บ้าน การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน โดยมีการกำหนดให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน โดยจะมีรัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนทางวิชาการและด้านการจัดการกองทุนและติดตามและการประเมินผล ซึ่งจะมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพของสมาชิกชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นการนำเงินที่ได้จัดสรรจากกองทุนละ 1 ล้านบาท มาใช้ในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้จากอาชีพเสริมเป็นการลดรายจ่ายในชุมชนและ

เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ซึ่งกองทุนนี้จะเป็นกองทุนที่จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของ ประเทศ จึงจะต้องมีการพัฒนาเศรษฐกิจรากฐานและจะเป็นการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการ กองทุนฯ มาให้ชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการด้วยตนเองและเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทาง เศรษฐกิจและสังคมสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและจะทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการบริหาร กองทุนของประชาชนในท้องถิ่น

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
- 2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544(เพิ่มฉบับที่ 2 พ.ศ.2544)
- 3) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (เพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2544)

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านประกอบไปด้วย ประธานและคณะกรรมการต่างๆ จำนวน 15 คน คณะกรรมการกองทุนจะมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลา หนึ่งปีนับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่งให้จับฉลากออกกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด และ จะดำรงวาระติดต่อกันสองวาระไม่ได้ ในการประชุมของคณะกรรมการกองทุนอย่างน้อยเดือนละ ครั้ง ในการวินิจฉัยชี้ขาดในที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมากเป็นมติ คณะกรรมการทุกคนมีคะแนน เสียงหนึ่งเสียงเท่ากัน อำนาจหน้าที่หลัก ๆ ของคณะกรรมการกองทุนก็คือการบริหารจัดการกอง ทุน กำหนดนโยบาย จัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และปฏิบัติ หน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดและได้รับมอบหมาย ภายในหนึ่งปีที่ปฏิบัติงาน กองทุนจะต้องรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งคณะกรรมการกองทุนที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้จะ ได้เบี่ยประชุมคำตอบแทนตามอัตราที่ กำหนด

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการ ซึ่งปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและกองทุน และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับกองทุนทางด้านการจัดตั้ง นโยบาย แนวทางการบริหารกองทุน ตลอดจนการดำเนินการและประสานงานร่วมกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสนับสนุนและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน รวมไปถึงการพิจารณาเสนอความคิดเห็นต่อ คณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและการจัดการกองทุน ให้การสนับสนุนปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบาย หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุนแก่ คณะกรรมการ และดำเนินการมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการเกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน แล้วรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ รวมไปถึงการดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ข)

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนซึ่งเป็นการประเมินความพร้อมของกองทุนฯ โดยการคัดเลือกจะเป็นตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนฯ แห่งชาติ 2544

1) จะต้องมียุติบัตรที่เข้าประชุม 3 ใน 4 ส่วนของครัวเรือนทั้งหมด

2) การคัดเลือกคณะกรรมการฯ จะต้องเป็นไปตามมติที่ประชุม

โดยคุณสมบัติของกรรมการจะต้องเป็นไปตาม ข้อ 17 ของระเบียบแห่งชาติดังนี้

1) เป็นผู้ที่อยู่ในหลักศาสนา มีความเสียสละรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและไม่คิดการพนัน

2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์

3) เป็นผู้มิใช่อยู่ในทะเบียนและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี

4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุก เว้นแต่เป็นการกระทำผิดโดยประมาท

5) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการในกรณีทุจริตต่อหน้าที่

6) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ

7) ไม่เป็นผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่เป็นเหตุให้เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนฯ

สำหรับการขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุน จะเป็นการประเมินความพร้อมของชุมชนโดยจะมีคณะกรรมการกองทุนประเมิน สำหรับการประเมินความพร้อมจะต้องประเมินด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การจัดทำแผนแม่บทชุมชน

- ทำความเข้าใจในผู้นำธรรมชาติ/ผู้นำเรื่องแผนแม่บทฯ
- จัดเวทีชาวบ้านเพื่อทำความเข้าใจเรื่องแผนฯ
- สืบหาข้อมูลครัวเรือน
- สรุปข้อมูลในเวทีชาวบ้าน
- กำหนดแผนพัฒนาชุมชนและทำกิจกรรมร่วมกัน
- แลกเปลี่ยนผลการทำกิจกรรมและสรุปทบทวนร่วมกัน

4.2 จะมีการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

- จัดเวทีชาวบ้านให้ทุกคนรับรู้และเข้าใจระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
- ยกร่างและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับหมู่บ้าน
- สมาชิกทั้งหมดให้ความเห็นชอบระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
- สมาชิกจากทุกครัวเรือนและกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ลงทะเบียนกับกองทุนฯ

4.3 จัดสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

จะมีการจัดเวทีชาวบ้านในการยกร่างระเบียบกองทุนแล้วมีประชุมสมาชิกตกลงตามหลักเกณฑ์และวิธีคัดเลือกคณะกรรมการ จากนั้นจะมีการเสนอชื่อคณะกรรมการให้คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย

4.4 การรับสมัครสมาชิก

จะมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการทำงานชาวบ้านมีการจัดกิจกรรมเสริมพัฒนาทักษะอาชีพ การตลาดให้กับสมาชิก จัดกิจกรรมออมทรัพย์และกองทุนสวัสดิการชุมชนเตรียมคนทำบัญชีและการเงิน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำหรับระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะมีสาระสำคัญดังนี้

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา ม.7 ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30301. โทรศัพท์ 044-294474

- วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนฯ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนและบริการเงินกู้ให้กับสมาชิกชุมชนเพื่อเป็นการส่งเสริมการออมทรัพย์โดยการถือหุ้น เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการ

- แหล่งที่มาของกองทุน จะมีเงิน 1 ล้านบาทจากกองทุนฯ แห่งชาติ และเงินจากการจัดตั้งกองทุนฯ ซึ่งจะมาจกขั้นตอนการรับสมัคร ซึ่งเป็นค่าหุ้น ค่าธรรมเนียมในการสมัคร เงินออมทรัพย์ และเงินจากผลคอกเบี้ยในการปล่อยกู้

- คุณสมบัติสมาชิก จะเป็นผู้ที่อยู่ในหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา เป็นผู้ที่มิหุ้น 1 หุ้นเป็นอย่างน้อย จะต้องพร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุนฯ และคณะกรรมการจะต้องพิจารณารับเป็นสมาชิกกองทุนฯ

- การสมัครเข้าเป็นสมาชิก ผู้ที่จะสมัครจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ระบุในระเบียบกองทุนฯ ต้องซื้อหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น ต้องจ่ายค่าธรรมเนียม 20 บาทโดยมีการเขียนคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนฯ และคณะกรรมการจะต้องมีมติรับเป็นสมาชิก

- การพ้นสภาพสมาชิก เมื่อเสียชีวิต สติพินเพื่อน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ ลาออกจากเป็นสมาชิก ที่ประชุมมีมติให้ลาออก เป็นผู้ที่เป็นปรักษ์ ฝ่าฝืนกฎระเบียบกองทุน ปกปิดความจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามที่ระบุไว้ในระเบียบ

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำหรับการพิจารณาเงินกู้แก่สมาชิกจะต้องพิจารณา ดังนี้

จะต้องมีการพิจารณาคำขอกู้ของสมาชิกว่ามีวัตถุประสงค์ในการขอกู้ชัดเจนในการนำเงินไปทำกิจกรรมที่จะเกิดผลประโยชน์ และจะต้องดูความเหมาะสมของจำนวนเงินกับโครงการที่กู้ตลอดถึงการตรวจสอบการเงินของผู้กู้สามารถส่งเงินคืนเมื่อครบกำหนดได้ และจะต้องตรวจสอบถึงผู้ค้ำประกันว่าสามารถคืนเงินให้แก่กองทุนฯ ได้ ในกรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถส่งคืนได้และวงเงินจะมีการพิจารณาคือ ถ้ากู้เงิน 1- 20,000 บาท คณะกรรมการทั้ง 15 คน สามารถพิจารณาลงมติอนุมติการกู้ยืม สำหรับกรณีการขอกู้ 20,001 – 50,000 บาท จะต้องมีการลงมติทั้งกรรมการกองทุนและสมาชิกทั้งหมด และผลการลงมติต้องได้กึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมิน ชิพพ์ โมเดล

จากแนวคิดและรูปแบบในการประเมินแบบชิพพ์ โมเดล(CIPP)

สตัฟเฟิลบีม ได้มีแนวคิดและรูปแบบในการประเมิน ชิพพ์ โมเดล(CIPP MODEL) กล่าวว่ “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุการกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนิน

การเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อการนำเสนอ สำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

สำหรับแบบจำลอง “ชีพท์” จะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้

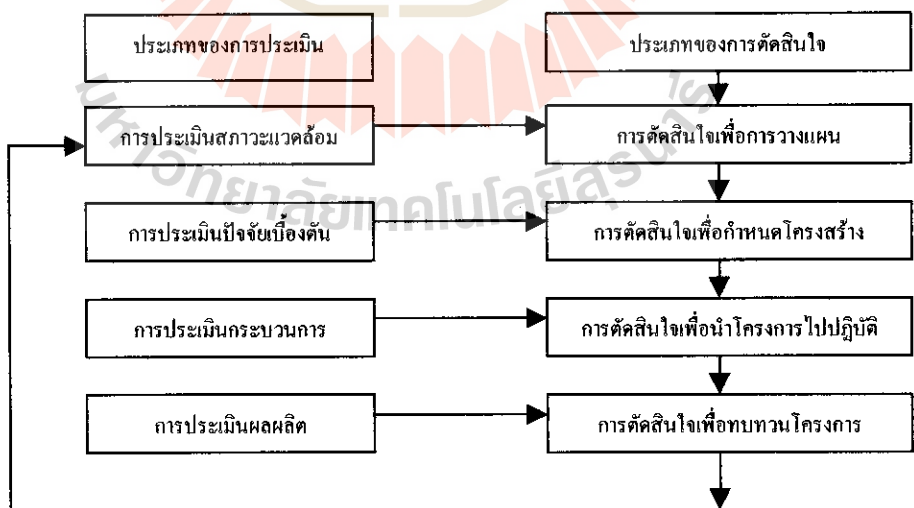
1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) จะเป็นการประเมินการเพื่อช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งการประเมินนี้จะเป็นการประเมินก่อนดำเนินการ โครงการ

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากรเทคโนโลยี และแผนการดำเนินโครงการ

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เพื่อช่วยในการตัดสินใจและดูแลผลสำเร็จของโครงการ เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ และพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

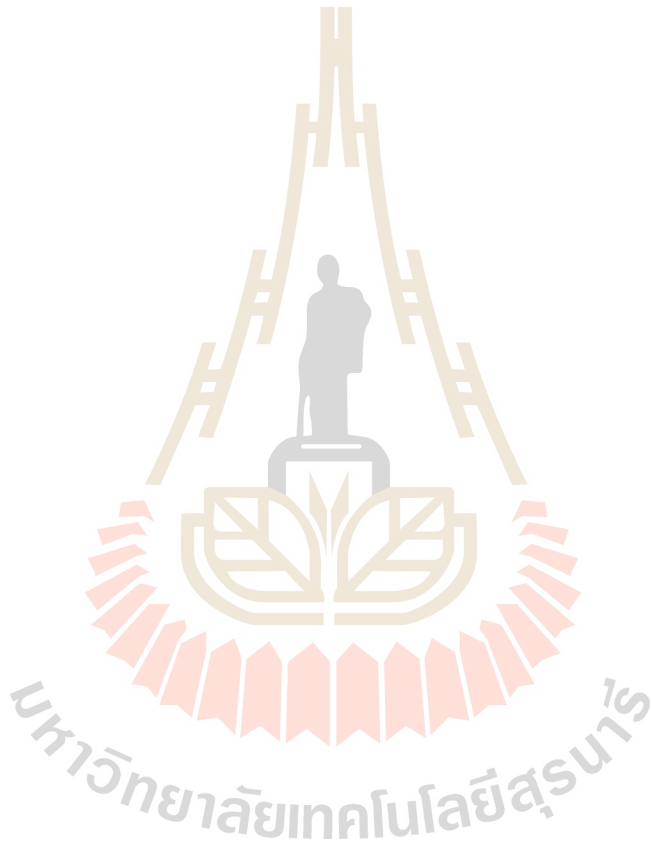
ความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทการตัดสินใจ

แผนภูมิ:ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟลมมิง

8. เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

หนังสือพิมพ์มติชน มีข้อความดังนี้ การมีเงินกองทุน 1 ล้านบาทเพื่อให้สมาชิกผู้ไปจะมีแนวโน้มเป็นหนี้สูญ ผู้กู้ไม่สามารถคืนเงินได้ เพราะระยะเวลาในการชำระคืนภายใน 1 ปีเร็วเกินไป เพราะสมาชิกผู้กู้มีการลงทุนในการเกษตร เมื่อถึงเวลาคืนเงินเกษตรกรก็ยังไม่ได้เก็บเกี่ยวผลผลิต และโครงการที่เขียนมาเสนอก็คงไม่ตรงกับความจริง

บทที่ 3

วิธีการประเมินโครงการ

1. วิธีการประเมินโครงการ

Stufflebeam แนวคิดและรูปแบบซีพพ์ โมเดล (Cipp Model) การประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ซีพพ์ โมเดล สามารถบ่งบอกถึงข้อดีข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ช่วยในการตัดสินใจของประเมิน

สำหรับการประเมิน ซีพพ์ โมเดล จะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) จะเป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโดยจะเน้นในความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและเงื่อนไขที่เป็นจริง การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมจะทำให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้อง และมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสภาวะแวดล้อม ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุประสงค์ การประเมินสภาวะแวดล้อมจะมี 2 วิธีคือ

1) Contingency Mode เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อหาข้อมูลมาใช้ในการพัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยการสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนด ซึ่งจะมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนโครงการ

2) Congruence Mode เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพื่อให้ทราบว่าวัตถุประสงค์ใดที่ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์

1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงาน ว่า ข้อมูลจะมีส่วนช่วยให้บรรลุเป้าหมายของโครงการหรือไม่

การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้มักจะประเมินด้านต่างๆ คือ

1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดการ โครงการ

2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินคือจะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร และเป็นการวิเคราะห์ภายในโครงการ

1.3 การประเมินกระบวนการ(Process Evaluation) เพื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติ และลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ดำเนินการทุกชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

- 1) เพื่อหาข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
- 2) เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- 3) เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

สำหรับยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการมี 3 วิธี คือ

- 1) เพื่อแสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ
- 2) เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน
- 3) ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการจะบอกลักษณะสำคัญของโครงร่างโครงการ

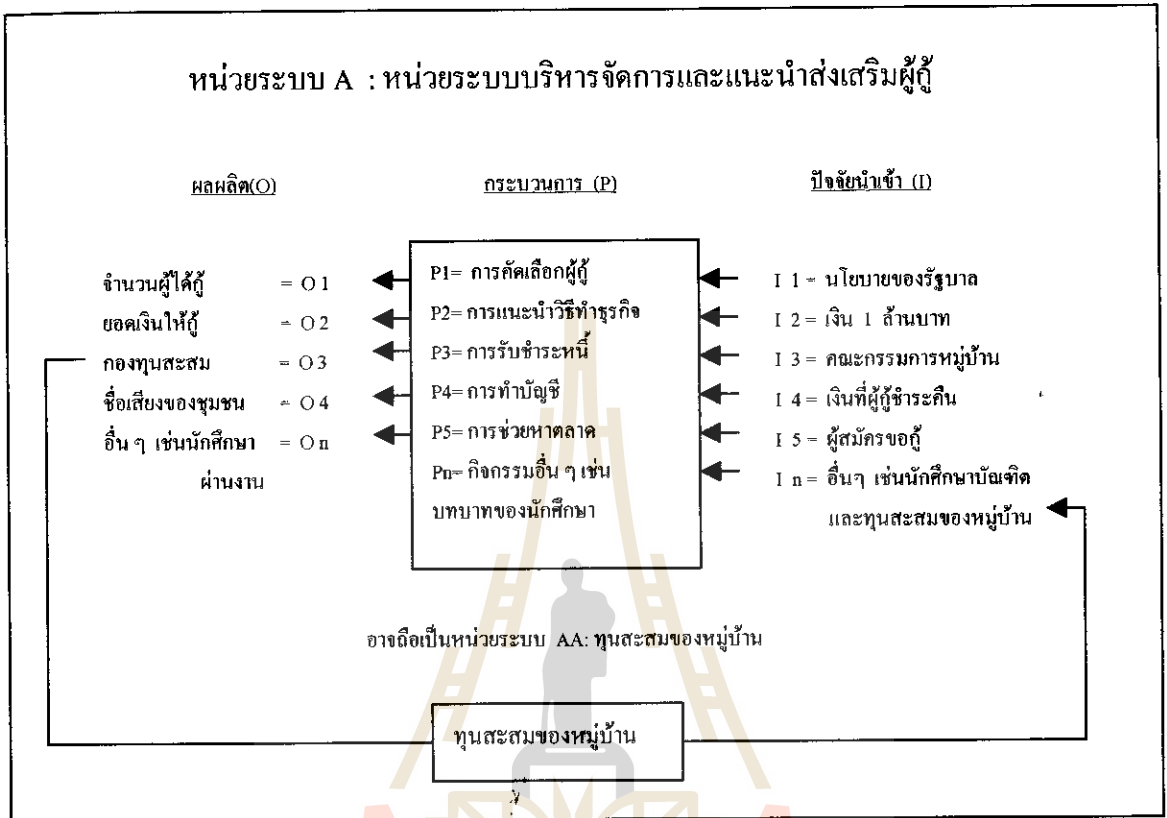
ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่างคือ

- 1) การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
- 2) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
- 3) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการและบุคคลในโครงการหรือแผนงาน
- 4) การปรับปรุงโครงร่างการประเมิน

สรุปการประเมินกระบวนการ สารนิเทศจะถูกวิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอแก่ผู้ดำเนินการโครงการ

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปรตามความหมายของความสำเร็จไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น ซึ่งมีความจำเป็นในระหว่างปฏิบัติตามโครงการ

แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของชีพพี โมเดล ซึ่งมี ส่วนประกอบดังนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาอาจจะเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยงานปกครอง เช่น จังหวัดหรือจะเป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นลักษณะที่ผู้วิจัยสามารถมองเห็นและรับรู้ได้ ประชากรของการวิจัยจะมีลักษณะขึ้นอยู่กับเรื่องที่ผู้วิจัยต้องศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นสำคัญ

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง คือตัวแทนของประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วย

สำหรับการเก็บข้อมูลของแบบรายงานหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จ.นครราชสีมา จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยมีประชากร คราวเรือน จำนวนประชากร จะมีการสุ่มตัวอย่างให้ทั่วถึงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมจะสุ่มทั้งชาย หญิง ทำงาน แม่บ้าน นักเรียน นักศึกษา และทุกระดับการศึกษา โดยจะต้องสุ่มตัวอย่างจำนวนคนเป็นอย่างน้อย

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดโครงการ

ตัวแปร คือ สิ่งที่มีผลต่อการดำเนินงานการเก็บรวบรวมและประมวลผลข้อมูล เพราะตัวแปรอาจมีค่าคงที่หรือแปรเปลี่ยนตามโครงสร้างในการประเมินกองทุน ตัวแปรเป็นคุณลักษณะ เช่น อายุ เพศ วัย การศึกษา สถานะทางสังคม เจตคติ ฯลฯ

ตัวชี้วัดคือ ข้อความที่ระบุประเด็นที่ต้องการประเมินจะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์ ตามตัวชี้วัดทางกายภาพ เช่นจำนวนเงินและบุคคลที่ได้กู้ยืม และตัวชี้วัดด้านคุณลักษณะ เช่น ความรู้สึก ความคิดเห็น ที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ อาทิ การยอมรับผลการตัดสินใจของสมาชิกส่วนมาก ฯลฯ

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการได้แก่

3.1 ตัวชี้วัดของปัจจัยเบื้องต้น เป็นตัวชี้วัดที่ระบุความสอดคล้องของประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลของปัจจัยเบื้องต้นกับผลที่ได้รับหรือตัวชี้วัดของปัจจัยนำเข้า

3.2 ตัวชี้วัดของกระบวนการ เป็นตัวชี้วัดที่ระบุกระบวนการดำเนินการในแต่ละช่วงเวลาว่ามีความสำเร็จที่เกิดขึ้นมากหรือน้อยเพียงใด

3.3 ตัวชี้วัดของผลผลิต เป็นตัวชี้วัดที่ระบุจำนวนหรือคุณภาพ ของผลผลิตที่ได้รับหลังจากโครงการได้ดำเนินการจนสิ้นสุด

3.4 ตัวชี้วัดของผลกระทบ เป็นตัวชี้วัดที่ระบุผลกระทบหรือผลลัพธ์ของโครงการที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินการของโครงการสิ้นสุดไปแล้วระยะหนึ่ง หรือจะวัดจากตัวชี้วัดบริบทของกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระบบคือ

1) ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือ ตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบด้วยตัวแปรต่อไปนี้

- ความยากจนของประเทศ
- นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อย
- ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- สภาวะแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท
- ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

2) ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นหรือตัวชี้วัดภายในท้องถิ่นประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน

- สภาพปัจจุบัน
- ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
- ด้านวัฒนธรรม
- ด้านอื่น ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ประเพณี วัฒนธรรม ศักยภาพด้าน

ความคิดและลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจะมีหลายชนิด ซึ่งสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการเก็บข้อมูล สำหรับการศึกษาค้นคว้า การนำเครื่องมือไปใช้ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดต่าง ในการวิจัยนั้น

สำหรับการเก็บข้อมูลของแบบรายงานในการสำรวจจะใช้เครื่องมือในการวิจัยดังนี้

- การสังเกต (Observation) เป็นการใช้หู,ตา เป็นเครื่องมือในการติดตามเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มตัวอย่าง แล้วจะต้องจดบันทึกข้อมูลแต่จะต้องตีความหมายของพฤติกรรมก่อนจะบันทึก การสังเกตนี้ผู้วิจัยจะทำหน้าที่นี้เอง

- การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการสนทนาอย่างที่มีจุดหมายตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ผู้สัมภาษณ์ที่ดีจะต้องเป็นผู้ฟังมากกว่าที่จะพูดเสียเอง การสัมภาษณ์ควรมีการแจ้งวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบเรื่อง การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จะมีข้อมูลที่ตรงกับที่ผู้วิจัยต้องการทราบ สำหรับกองทุนฯ จะใช้การสัมภาษณ์ในการจัดเก็บแบบรายงาน 1-12

- การสำรวจอย่างมีส่วนร่วม สำหรับการวิจัยกองทุนฯ จะเป็นการจัดเวทีประชาคมโดยมีสมาชิกกองทุนทั้งหมู่บ้านและตำบลมีส่วนร่วมในการจัดทำเวทีประชาคมซึ่งจะเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็น ความเข้าใจ การลงมติในเรื่องต่าง ๆ สำหรับบร.ต่างๆ จะใช้การสำรวจแบบมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูล

- การจัดเวทีประชุมหมู่บ้าน เป็นการจัดเวทีในการประชุมของชาวบ้านในหมู่บ้านจะมีทั้งเรื่องข่าวสารจากรัฐบาล ข่าวจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจะมีการจัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับชาวบ้านในเรื่องต่างๆ และการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนในการประชุม

สรุป สำหรับการจัดทำ บร.ต่างๆ ในโครงการกองทุนฯ จะใช้วิธีในการเก็บข้อมูลแตกต่างกันแต่จะต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ข้อมูลในการสำรวจ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากกลุ่มเป้าหมายหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามของในประเด็นที่ต้องการประเมิน

แหล่งข้อมูล หมายถึง แหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่สามารถให้ข้อมูลตามที่ตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อใช้ตอบประเด็นคำถาม โดยจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้นๆ

6.การวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมคือ

- 1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ แบบสอบถาม การจัดเวทีประชาคม ประชุมหมู่บ้าน เป็นต้น
- 2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จะเป็นแหล่งข้อมูลที่ได้จากหนังสือ ฎปฐ. กชช2ค. เว็บไซต์ เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บมี 2 ประเภทคือ

- 1) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถอธิบายเป็นจำนวน ตัวเลขได้ เช่น ความคิดเห็น ความรู้สึก เป็นต้น
  - 2) ข้อมูลเชิงปริมาณ จะเป็นข้อมูลที่ระบุเป็นตัวเลข จำนวนได้ เช่น จำนวนครัวเรือน จำนวนประชากร จำนวนเงินที่กู้ยืม เป็นต้น
- การวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงระบบ ซึ่งจะใช้แบบจำลอง ซิฟฟ์ โมเดล

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทในชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ความยากจนของประเทศไทย เกิดจากสถานะทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการเกิดฟองสบู่แตก หรือค่าเงินบาทลอยตัว จึงก่อให้เกิดการว่างงานเป็นจำนวนมาก เพราะล้มเลิกกิจการ มีการลดจำนวนแรงงาน ซึ่งไทยเมื่อปี 2542 มีผู้คนว่างงาน 1,383,000 คน และมีจำนวนคนจนในปี 2541 คือ 7.9 ล้านคน

1.1.2 นโยบายอุตสาหกรรมขนาดกลาง SMEs

จากนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ได้กำหนดให้มีการส่งเสริม SMEs ซึ่งรัฐบาลจะมีการจัดสัมมนาระดับชาติ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการต่างๆ เพื่อสนับสนุน SMEs โดยกำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกว่า 60 แห่ง มีการติดตามประเมินผลและเร่งรัดอย่างใกล้ชิด เพราะการส่งเสริมการพัฒนา SMEs นั้นจะช่วยให้เกิดความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจไทย เพราะกิจการ การส่งออกส่วนใหญ่เป็น SMEs ส่วนเงินทุนจะมีกระทรวงอุตสาหกรรมได้ร่วมกับกระทรวงการคลังซึ่งใช้เครื่องมือทางการเงินหลายประเภทเข้ามาช่วยเหลือ

ในช่วงปี 2544-2549 กระทรวงอุตสาหกรรมได้จัดทำนโยบายของกระทรวงที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 นโยบายรัฐบาล 1 และบทบาทภารกิจของกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับ SMEs มีดังนี้

มาตรการเร่งด่วนระยะสั้น

1) รวมผลักดันการจัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก รวมทั้งแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของภาคอุตสาหกรรมด้วยการปรับโครงสร้างการบริหารงานของบริษัทด้วยการปรับโครงสร้างการบริหารงานของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) เน้นการเพิ่มเงินหมุนเวียนพร้อมกับการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ สนับสนุนการนำเครื่องจักรมาจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เพื่อให้เป็นหลักทรัพย์ในการเพิ่มทุนที่ให้เป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการเดิม เพื่อโอกาสและทางเลือกด้านแหล่งเงินให้ผู้ประกอบการใหม่อันจะช่วยสร้างและรักษาฐานการผลิต การจ้างงาน การสร้างรายได้และการส่งออก

2) สนับสนุนการแก้ไขปรับค่าสภาพคล่องของภาคอุตสาหกรรมด้วยการส่งเสริมการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักรเพื่อให้สามารถใช้เป็นหลักทรัพย์ในการกู้ยืมผลักดันความร่วมมือกับธนาคารพาณิชย์เพื่อสนับสนุนสินเชื่อแก่ SMEs เร่งปรับโครงสร้างการบริการเพิ่มสาขาและเพิ่มขีดความสามารถในการวิเคราะห์สินเชื่อพร้อมทั้งลดอัตราดอกเบี้ยของบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.)

มาตรการระยะยาว

1) พัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ โดยให้การสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยี ระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษารวมที่ผลักดันให้เกิดเครือข่ายสารสนเทศเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตและการตลาด และการส่งเสริมให้ SMEs ดำเนินกิจกรรมการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

2) ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน รวมถึงสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินงานของกองทุนรวมทุน ตลอดจนระบบการค้ำประกันสินเชื่อเพื่อพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กโดยจัดทำแผนพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ขนาดกลาง ให้เข้าถึงแหล่งสินเชื่อและเพิ่มปริมาณสินเชื่อ SMEs รายย่อยตามความจำเป็น

แผนงานหลักเพื่อส่งเสริม SMEs ความคืบหน้าของการอนุมัติโครงการตามแบบกระดุนเศรษฐกิจ มีโครงการเร่งด่วนที่กระทรวงฯ ได้ เสนอไปแล้วได้รับผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการแผนงานด้านอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม 33 โครงการวงเงิน 51.35 ล้านบาท แต่ยังมีอีกหลายโครงการที่เตรียมเสนอการพิจารณา

โครงการขยายตลาดใหม่ จีน เอเชียใต้ แอฟริกา ของกระทรวงพาณิชย์ วงเงิน 970 ล้านบาท ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาขีดความสามารถด้านการทดสอบเพื่อการส่งออกทดแทนการนำเข้าของสำนักปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมวงเงิน 400 ล้านบาท

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งธุรกิจค้าส่ง – ค้าปลีกของคนไทย ของบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) วงเงิน 375 ล้านบาท เป็นต้น

ภาวะการร่วมลงทุนในธุรกิจ SMEs ไทย

สำหรับภาวะการร่วมลงทุนในธุรกิจ SMEs ไทยที่ผ่านมา แม้จะได้ส่งเสริมจากทางการ แต่พบว่า ยังคงเผชิญกับข้อจำกัดที่สำคัญจากปัจจัยหลักดังนี้

1) ปัจจัยภายนอกประเทศได้แก่ ภาวะการลงทุนในต่างประเทศที่มีความน่าสนใจทำโดยการเปรียบเทียบกับไทยในแง่ของโอกาสในการได้รับผลตอบแทนที่จูงใจ

2) ปัจจัยภายในประเทศที่ยังคงทำให้การเข้าร่วมลงทุนใน SMEs ไทยไม่ดึงดูดเท่าที่ควรเพราะภาวะเศรษฐกิจในประเทศ บทบาทของทางการในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระดับมหภาคโดยเฉพาะการศึกษา เพื่อกำหนดกลุ่มธุรกิจเป้าหมายที่สมควรให้การส่งเสริมที่ควรต้องจัดเจนขึ้นตลอดจนการขาดความเชื่อมโยงในการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ให้แก่ SMEs ซึ่งทำให้การช่วยเหลือ SMEs ที่มีปัญหาบางส่วนไม่เป็นแบบครบวงจร นอกจากนี้ปัญหาซึ่งมาจากปัจจัยพื้นฐานธุรกิจ SMEs ไทย เช่น การขาดความโปร่งใสในเรื่องของข้อมูลและระบบราชการบริหารจัดการ รายงานทางการบัญชี

มาตรการต่างๆ ที่มุ่งแก้ปัญหา ทางด้านเงินทุนแก่ SMEs ของทางการในการส่งเสริมและพัฒนา SMEs เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาจัดตั้งกองทุนร่วมลงทุนใน SMEs ด้านการให้แรงจูงใจในแง่สิทธิประโยชน์ทางภาษีในรูปของการยกเว้นภาษีให้แก่กองทุน เป็นปัจจัยที่มุ่งหวังหรือระยะสั้น ซึ่งไม่ได้ผลเต็มที่เพราะปัจจัยพื้นฐานในด้านต่างๆ มีความสำคัญว่า โดยเฉพาะภาวะเศรษฐกิจของประเทศไม่ฟื้นตัวชัดเจน

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

จากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในปี 2544 การส่งออกของไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสินค้าเกษตรมีราคาต่ำลง ส่งผลให้การส่งออกที่ไม่มีมูลค่าการส่งออกรวม 69,872 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ถึงร้อยละ 6.5 ภาวะการนำเข้าของไทยที่ชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ส่งผลให้การนำเข้าในปี 2544 มีมูลค่า 61,825 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงจากปี 2543 ร้อยละ 0.6 และทำให้ดุลการค้าทั้งปีของไทยเกินดุลมูลค่า 3,531 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

1.1.4 สภาวะแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ในปัจจุบันมีปัญหาของประเทศเกิดขึ้นมากมาย และขณะนี้ประเทศยังมีปัญหานี้ IMF อยู่ และการเกิดปัญหากับสิ่งอุปโภคและบริโภคขึ้นราคา เช่น อาหาร และน้ำมันรถยนต์ก็ขึ้นราคาสูง

1.1.5 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

การเป็นหนี้สินของประชาชนเกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจฟองสบู่ ทำให้ค่าเงินบาทลอยตัวประเทศไทยจึงมีการกู้เงิน IMF มาแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ ฉะนั้นประชาชนจะมีหนี้สินติดตัว

- หนี้สินต่างประเทศรวม ณ สิ้นเดือน กพ. ลดลง 0.5 พันล้านดอลลาร์ สรอ. จากการชำระคืนหนี้ของภาคเอกชนที่ไม่ใช้ธนาคาร และ

- หนี้ภาคเอกชน ลดลง 0.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ

- หนี้ภาคทางการ ลดลง 0.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ จากการชำระคืนหนี้ IMF package ตามกำหนดจำนวน 0.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ . ของ รพท.

- หนี้ของภาครัฐบาล เพิ่มขึ้น 0.1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. จากผลของค่าเงินเยนที่แข็งตัวขึ้นเป็นสำคัญ

เมื่อเทียบกับสิ้นปี 2544 หนี้ต่างประเทศ ลดลง 2.0 พันล้านดอลลาร์

- โดยหนี้ระยะสั้นลดลง 0.9 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ซึ่งส่วนใหญ่ของภาคธนาคาร

- ส่วนหนี้ระยะยาวลดลง 1.1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ตามการลดลงของหนี้ภาคเอกชนที่ใช้ธนาคาร

- หนี้เอกชน ลดลง 1.5 พันล้านดอลลาร์ สรอ โดยหนี้ระยะสั้น ลดลง 0.9 พันล้านดอลลาร์ สรอ หนี้ระยะยาวลดลง 0.6 พันล้านดอลลาร์ สรอ

- หนี้ภาคทางการ ลดลง 0.5 พันล้านดอลลาร์ สรอ เป็นการชำระเงินคืน IMF package ของ รพท. 0.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ ส่วนหนึ่งภาครัฐบาล ลดลง 0.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ เนื่องจากค่าเงินเยนอ่อนตัว

โครงสร้างหนี้ต่างประเทศ สัดส่วนหนี้ระยะยาวลดลงเหลือร้อยละ 19.1 ตามการชำระเงินคืนหนี้ระยะสั้นของภาคเอกชนทำให้สัดส่วนหนี้ภาคเอกชนลดลงเหลือร้อยละ 57.4

1.1.6 บรรยายของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

ความอ่อนแอและการล่มสลายของท้องถิ่นเกิดจากการคอร์รัปชันของผู้นำชุมชน การขาดความสามัคคีของสมาชิกชุมชน การบริหารต่างๆไม่มีความเป็นธรรม และเกิดจากการเข้ามาของสังคมตะวันตกทำให้มีการล้มเลิกองสังคมในอดีต สังคมที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแบ่งปันสิ่งของให้แก่กัน พร้อมทั้งวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของวัยรุ่นในปัจจุบัน

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศ

ประเทศไทยในปัจจุบันที่มีค่านิยมสินค้าต่างประเทศมาก เช่น การกินอาหารของวัยรุ่นในขณะนี้นิยมรับประทาน พิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ไก่ KFC มากกว่าอาหารไทย นิยมเสื้อผ้าของใช้ต่างประเทศแทนที่จะมีการนิยมสินค้าจากการผลิตในประเทศ มีการซื้อสินค้าจากร้านสะดวกซื้อ เช่น SEVEN ELEVENT ซูเปอร์มาเก็ต ตามห้างสรรพสินค้าต่างๆ แทนร้านขายของชำ โชว์ห่วย ตลาดสด ซึ่งร้านเหล่านี้ทำให้เกิดการล่มสลายของสังคมรูปแบบเดิมให้เสื่อมสภาพสภาพสังคมพึ่งพาอาศัยกัน กลายเป็นสังคมแบบตัวใครตัวมัน

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

หมู่บ้านมะม่วงพัฒนาในอดีตได้มีคนกลุ่มแรกที่มาก่อตั้งจะอพยพมาจากบ้านส่อง บ้านโคกสูง ชาวสูงเนิน ซึ่งมีการอพยพมาเมื่อ พ.ศ.2344 เพราะการแต่งงาน การจับจองที่ดินซึ่งต่อมาหมู่บ้านนี้มีชื่อเรียกตามท้องถิ่นว่า บ้านป่ามะม่วง ซึ่งเป็นการเรียกชื่อตามต้นมะม่วงป่าที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในบริเวณนี้ แต่หมู่บ้านที่ในอดีตจะเป็นบ้านหัวสระแต่ได้แยกมาเป็นบ้านมะม่วงพัฒนา เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ.2535

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ปัจจุบันนี้มีจำนวนป่าไม้ลดลงเป็นจำนวนมากเพราะเกิดจากการสร้างบ้านเรือนขึ้นเป็นจำนวนมาก แหล่งน้ำในปัจจุบันได้สูงเพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอกับการบริโภคของสมาชิกในชุมชน ลักษณะของหมู่บ้านมีการสร้างบ้านเรือนเพิ่มขึ้น ซึ่งในอดีตจะเป็นการสร้างด้วยไม้ แต่ปัจจุบันจะมีการสร้างด้วยปูนซีเมนต์มากขึ้น

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

สำหรับการประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชน ยังมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่จะมีอาชีพทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ค้าขายเพิ่มขึ้น

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

ปัจจุบันยังมีการทำบุญตามเทศกาล ประเพณี ตามพระพุทธศาสนาและประชาชนในท้องถิ่นยังมีความเลื่อมใสทางไสยศาสตร์มีการเรียกขวัญผู้ป่วย มีการเซ่นไหว้บรรพบุรุษเพื่อช่วยในการคุ้มครองผู้คนในชุมชน และในปัจจุบันสังคมในท้องถิ่นนี้ยังมีการพึ่งพาอาศัยกันและกันในชุมชน แม้จะมีการเพิ่มมาอาศัยกันลดลง

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

วัฒนธรรมประเพณีที่เด่นๆ คือประเพณีการบวชนาค ประเพณีสงกรานต์

- ลักษณะประชากร

ลักษณะประชากรมะม่วงพัฒนา มีประชากร 197 คน ชาย 96 คน หญิง 101 คน มี 71 หลังคาเรือน มี 51 ครัวเรือน อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18-50 ปี

ตารางที่ 1 จำนวนของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะประชากร	จำนวน
1. เพศ	
ชาย	96
หญิง	101
2.อายุ	
1 วัน - 3 ปีเต็ม	11
3ปี 1 วัน - 6ปีเต็ม	15
6ปี 1 วัน - 12ปีเต็ม	19
12ปี 1 วัน - 14ปีเต็ม	8
14ปี 1 วัน - 18ปีเต็ม	20
18ปี 1 วัน - 50ปีเต็ม	86
50ปี 1 วัน - 60ปีเต็ม	22
60ปี ขึ้นไป	26
3. จบการศึกษา	
ประถมศึกษาปีที่ 4	70
ประถมศึกษาปีที่ 6	25
มัธยมศึกษาตอนต้น	30
มัธยมศึกษาตอนปลาย	9
ปวช.	11
ปวส.	4
อนุปริญญา	-
ปริญญา	8

4. ลักษณะอื่นๆ ตามประชากรตามแบบรายงาน บร.1

สำหรับหมู่บ้านนี้มีโรงเรียนที่ประชากรศึกษาอยู่ 3 แห่ง

- คือ
1. โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ มีชั้นประถมศึกษาปีที่1-6
  2. โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ มีชั้นมัธยมปีที่ 1-6
  3. โรงเรียนพัฒนาเด็กเล็ก มีชั้นอนุบาล 1 – อนุบาล 2

1.2 แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา จะมีแหล่งน้ำใช้ในการผลิตปะปา 1 บ่อ มีคลองไหลผ่านหมู่บ้าน 1 คลองซึ่งใช้ในการเกษตร สำหรับแหล่งน้ำเกิดจากการขุดเจาะบ่อของหมู่บ้าน ซึ่งน้ำที่มีอยู่นี้จะเป็นน้ำจากเขื่อนลำตะคอง

ตารางที่ 2 ปัจจุบันมีแหล่งน้ำ (ทั้งของสาธารณะและส่วนบุคคล)

ลักษณะแหล่งน้ำ	จำนวน	ความเพียงพอการใช้
บ่อน้ำตื้น	8 บ่อ	ใช้ได้ตลอดปี
บ่อน้ำบาดาล	- บ่อ	-
สระน้ำ	1 บ่อ	ใช้ได้ตลอดปี
คลองน้ำ	1 แห่ง	ใช้ได้ตลอดปี
ห้วย	- แห่ง	ใช้ได้ตลอดปี

สำหรับ หนอง บึง แม่น้ำ ฝายกั้นน้ำ เขื่อนกั้นน้ำ ทะเล ไม่มี

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนฯ

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านในช่วงแรกยังไม่มีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการตั้งกองทุนแห่งชาติเป็นจำนวนไม่น้อยและก็เข้าใจว่าเงินที่ให้มาจะมาช่วยในการชำระหนี้ของระบบซึ่งรัฐบาลไม่เอาเงินคืน แต่เมื่อมีการประชาสัมพันธ์ถึงกองทุนฯแห่งชาติ โดยคณะกรรมการที่ผ่านการอบรม บัณฑิตอาสาจากกองทุนฯก็จะมี ความเข้าใจว่ากองทุนมีวัตถุประสงค์ในการสร้างอาชีพ รายได้ พัฒนาอาชีพ ของสมาชิกชุมชน โดยเงินกองทุน 1 ล้านบาทและจะให้สมาชิกในชุมชนร่วมกันบริหารกองทุนให้คงอยู่ แต่โครงการกองทุนนี้มีข้อเสีย คือ ทำให้สมาชิกมีหนี้สินซ้ำซ้อนเพราะได้นำเงินกองทุน 1 ล้านบาทนี้ใช้หนี้ในระบบ เมื่อถึงกำหนดส่งเงินกองทุน 1 ล้านบาทก็จะมี การกู้ยืมเงินจากเงินนอกระบบนำมาใช้เงินกองทุน 1 ล้านบาท ทำให้เสียดอกเบี้ยทั้ง 2 ทาง และไม่เกิดการพัฒนาอาชีพของสมาชิก

2) เงิน 1 ล้านบาท กองทุนฯ ตั้งอยู่ เลขที่ 130 หมู่ 7 บ้านมะม่วงพัฒนา ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ.2544 จากธนาคารออมสินสาขานครราชสีมา ทุนมีสมาชิกทั้งหมด 71 ราย กู้เงิน 51 ราย

ในการอนุมัติเงินกู้จะพิจารณาจากกรรมการและสมาชิกกองทุนตามระเบียบของกองทุน ซึ่งกรรมการจะอนุมัติจะต้องดูที่วัตถุประสงค์ในการขอกู้และวงเงิน ตลอดจนความสามารถในการใช้เงินคืน

3) เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ.2544 ได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนทั้ง 15 คน โดยจะต้องมีจำนวนผู้กู้ที่มาประชุม 58 คน และมีจำนวนผู้มาประชุม 3 ใน 4 ของครอบครัวทั้งหมด ซึ่งหมู่บ้านนี้มี 51 ครัวเรือน มีจำนวนประชากร 196 คน

โดยคณะกรรมการหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา มีดังนี้

1. นายสมพงษ์ วัฒนา	ประธานกองทุนฯ
2. นายวิโรจน์ รากพุดชา	รองประธาน
3. นางกิ่งแก้ว อิน โศกสูง	เหรัญญิก
4. นางสาวสมฤดี สมบูรณ์	รองเหรัญญิก
5. นางสุกัญญา แซ่อึ้ง	เลขานุการ
6. นางสาวบุญเลี้ยง ชโลกลาง	รองเลขานุการ
7. นายมิตร จงอ่อนกลาง	ประชาสัมพันธ์
8. นายถัด เจี้ยวจอหอ	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์
9. นายทิน จีบจอหอ	การตลาด
10. นางสาวปภาสิลา ตรวงสูงเนิน	ผู้ช่วยการตลาด
11. นายมณี กลิ่นกาหลง	ผู้ตรวจสอบภายใน
12. นางนารี อิน โศกสูง	ผู้ตรวจสอบภายใน
13. นายบุญส่ง จักกลาง	กรรมการ
14. นางปทุมพร รากพุดชา	กรรมการ
15. นายประมุข ภูมิภาค	กรรมการ

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

คณะกรรมการกองทุนฯ ได้มีการกำหนดดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาทต่อปี และจะมีการส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด 1 ปีต่อครั้ง เมื่อผู้ชำระแล้วคณะกรรมการจะลงนามใน

ทะเบียนสมาชิกกองทุนฯ โดยแยกเป็นเงินคอกเบี้ยและยอดเงินคงเหลือสุทธิ และหักเงินที่ผู้ชำระคืนเข้าสู่บัญชีธนาคาร 1 ล้านบาท

5) สมาชิกขอกู้เงินจากกองทุนฯ โดยจะต้องมีการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนฯ ผู้ที่จะกู้จะต้องเขียนโครงการของกู้ ซึ่งจะต้องเขียนถึงวัตถุประสงค์ในการนำเงินไปดำเนินกิจการต่างๆ ส่วนใหญ่จะนำเงิน ไปเลี้ยงสัตว์ ปลูกพืช ค้าขาย และการบริหารต่างๆ เป็นต้น ไปยื่นต่อคณะกรรมการ การพิจารณาเงินกู้จะพิจารณาโดยคณะกรรมการ 15 คน

เอกสารที่เกี่ยวข้องในการขอกู้ ที่ต้องนำมายื่นพร้อมกับคำร้องขอเงิน

- 1) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้กู้พร้อมรับรองสำเนา
- 2) สำเนาทะเบียนบ้านของผู้กู้ พร้อมรับรองสำเนา
- 3) สมุดเงินฝากธนาคารออมสิน
- 4) ผู้ค้ำประกัน 2 คน (ต้องเป็นสมาชิกของกองทุนฯ)
- 5) คำยินยอมจากคู่สมรส
- 6) โครงการที่ขอกู้ยืมเงินกองทุนตามแบบฟอร์ม

ผู้ค้ำประกัน

- 1) สำเนาบัตรประชาชนพร้อมรับรองสำเนา
- 2) สำเนาทะเบียนบ้านพร้อมรับรองสำเนา

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

- 1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนฯ

พบว่า เมื่อมีการยื่นคำร้องขอผู้กู้ต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการมีการพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการว่าสามารถเกิดได้จริง สามารถชำระคืนจากโครงการนี้ ดูจากรายได้ของครอบครัวเพื่อกำหนดวงเงิน และอนุมัติขอกู้

- 2) การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ

สำหรับกองทุนนี้มีการแนะนำการทำธุรกิจที่ผู้กู้มีประสบการณ์ มีความชำนาญ จากอาชีพเดิม ทางกองทุนนี้มีคำแนะนำให้ทำอาชีพเสริมจะได้นำเงินไปทำนา ปลูกข้าวแต่แนะนำให้เลี้ยงสัตว์จำพวก วัว ควาย เพราะจะขายได้เมื่อครบปีเงินจะยังคงอยู่แต่จะได้กำไรเพิ่มขึ้น

- 3) การชำระหนี้

จะมีการชำระคืนเพียง 1 ครั้งเมื่อครบปีทั้งคอกเบี้ยเงินต้น โดยจะมีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการในการเรียกคืนเงินกู้ พร้อมทั้งจะไปเตือนเพื่อยังไม่ได้ชำระเงิน

4) การทำบัญชี

การทำบัญชีในกองทุนฯนี้จะทำโดยคณะกรรมการที่มีประสบการณ์ความสามารถชำนาญมีความรู้ทางบัญชี ซึ่งการทำบัญชีจะเป็นแบบที่กองทุนฯ แห่งชาติกำหนด จึงมีความชัดเจน ครอบคลุม เข้าใจง่าย มีการแยกหมวดหมู่ของบัญชี ซึ่งจะมีทะเบียนคุมหนี้รายตัว ทำให้ทราบว่ากู้ทำอะไร มีเงินคงเหลือเท่าไร

5) การช่วยทางการเงิน

คณะกรรมการกองทุนฯ ไม่ได้ช่วยในการหาตลาดให้กับสมาชิก ผู้กู้จะมีการหาตลาดเอง

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

1) ผลโดยตรง

จำนวนผู้กู้และจำนวนเงินให้กู้แก่สมาชิก ซึ่งจะขึ้นอยู่กับการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนฯ

2) ผลกระทบโดยตรง

จำนวนผู้กู้ที่กู้ได้จะมีผลทำให้เกิดทุนสะสมในหมู่บ้านและจะทำให้มีการขยายกิจการ การเกิดกิจการใหม่ๆ ของผู้กู้ในท้องถิ่น

3) ผลกระทบทางอ้อม

จะทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ มีเครือข่ายทางการตลาด มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และกองทุนฯ จะมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ จะเป็นประสบการณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้ที่สืบทอดกันมาจากรุ่น ย่า ตา ยาย แต่จะไม่มีการศึกษาความรู้เพิ่มน้อยมาก
- 2) อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของหน่วยระบบ B
  - ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว จะเป็นความรู้ที่มาจากประสบการณ์ของผู้กู้
  - ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือข่าย จะเป็นส่วนที่ช่วยให้สมาชิกสามารถขยายกิจการจากทรัพย์สินนั้นได้
  - หนี้สินธนาคารของผู้กู้ สมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่จะเป็นหนี้ ธกส. สหกรณ์
  - หนี้สินนอกระบบของผู้กู้ จะมีการเป็นหนี้สินนายทุนเป็นจำนวนน้อยมาก

- อาชีพหลักของผู้กู้ ส่วนใหญ่จะมีอาชีพทำนา เลี้ยงสัตว์ และทำงานโรงงานอุตสาหกรรม

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมเงิน ผู้กู้ได้นำเงินจำนวนนั้นมาประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ซึ่งอาจจะเป็นการทำอาชีพใหม่หรือการขยายกิจการเดิมให้มีกำลังการผลิตเพิ่มขึ้นจากจำนวนเงินนี้

2) อื่นๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

- เงินอื่นๆ เป็นเงินที่เกิดจากผู้กู้ ซึ่งเป็นเงินที่จะมาใช้ในกรณีเงินที่กู้ไม่เพียงพอในการดำเนินธุรกิจ

- สถานที่และวัตถุดิบ ส่วนใหญ่ผู้กู้จะดำเนินธุรกิจในพื้นที่ของตนเองส่วนวัตถุดิบนั้นผู้กู้จะมีการซื้อจากร้านค้าที่จำหน่าย เพราะไม่สามารถผลิตได้

- เทคนิควิธีทำงาน โดยมากจะมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้หรือไม่ ก็ได้มาจากบรรพบุรุษที่ได้รับการสืบทอดมา และจะมีการศึกษาเพิ่มเติม จากแหล่งความรู้อื่นๆ

- กำลังการทำงาน จะเป็นบุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง มากกว่าการจ้างงานบุคคลในท้องถิ่นอื่น

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละรายพบว่า ไม่ได้ทำตามวิธีที่ถูกต้องมากนัก แต่จะทำตามภูมิปัญญาที่ได้รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

2) อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของหน่วยระบบ B

- การหาตลาดที่ดี ตลาดของผู้กู้ส่วนใหญ่เป็นการจำหน่ายสินค้าให้กับบุคคลในท้องถิ่น หรือมีการจำหน่ายในตลาดหรือพื้นที่ใกล้เคียง

- การหาวัตถุดิบ ส่วนใหญ่จะหาวัตถุดิบจากร้านค้าที่จำหน่าย มากกว่าที่จะผลิตเอง

- การทำบัญชี ในการทำบัญชีของกองทุนฯ ผู้กู้จะไม่มีการทำ

- การวิเคราะห์ประเมิน จากการศึกษาพบว่าผู้กู้จะมีการทำอาชีพจากเงินที่ได้รับจากการกู้เป็นบางส่วน แต่ก็มีผู้กู้ที่ไม่ได้ทำตามวัตถุประสงค์ขอกู้ควรมีการแก้ไข โดยคณะกรรมการตรวจสอบในการใช้เงินไปดำเนินการ

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง

จากการศึกษาพบว่าผู้กู้ที่มีการดำเนินกิจการจากเงินที่กู้มาจะมีรายได้เพิ่มขึ้น และจะก่อให้เกิดผลผลิตที่เป็นสิ่งของที่เกิดจากการนำขายได้เป็นเงินไปหาซื้อมา

2) ผลกระทบโดยตรง

ผู้กู้ได้มีการขยายกิจการซึ่งจะทำให้เพิ่มการผลิต ทำให้มีรายได้เพิ่มและมีการนำความรู้มาใช้พัฒนาธุรกิจ

3) ผลกระทบทางอ้อม

จะก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง มีศักยภาพความเข้มแข็งของธุรกิจผู้กู้และจะเกิดการกลับคืนสู่ท้องถิ่นของสมาชิกเนื่องจากมีอาชีพในการดำรงชีวิต ทำให้ครอบครัวอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน

3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

กองทุนบ้านมะม่วงพัฒนา ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ได้มีสมาชิก 71 ราย สมาชิกกู้เงิน 54 ราย เป็นเงิน 950,000 บาท มีการกู้เงินไปทำอาชีพดังนี้

1. นำเงินไปพัฒนาอาชีพ

1.1 การผลิตทางการเกษตร

- ปลูกพืช คือ ผลไม้ สวนผัก จำนวน 4 ราย รวมเงินกู้ 70,000 บาท

- เลี้ยงสัตว์ คือ หมู วัว ควาย ไก่ เป็ด ปลา จำนวน 37 ราย รวมเงินกู้ 664,000 บาท

1.2 ค่าขายของชำ จำนวนผู้กู้ 9 ราย รวมเงินกู้ 140,000 บาท

1.3 การบริการ

- การตัดเย็บเสื้อผ้าที่บ้าน จำนวน 2 ราย เงิน 36,000 บาท

1.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน คือ ประดิกรรม จำนวน 2 จำนวนเงิน 40,000 บาท

การผลิตทางการเกษตร

1. อาชีพเลี้ยงไก่ ปัจจุบันนำเข้าได้แก่ เงินที่กู้ได้ โรงเรือน พันธุ์ไก่ อาหาร อุปกรณ์การเลี้ยง

กระบวนการที่ดีได้แก่ มีความรู้มาก่อน มีประสบการณ์ มีความชำนาญ
ผลผลิตได้ปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้แก่ มีผลผลิตดี ไก่มีน้ำหนักดี ไม่มีโรค
เพียงพอต่อการในจำหน่าย

2. อาชีพเลี้ยงเป็ด ปัจจุบันนำเข้าได้แก่ เงินที่กู้ได้ พันธุ์เป็ด เล้าเป็ด อาหาร อุปกรณ์

กระบวนการที่ดีได้แก่ มีประสบการณ์มาก่อน ทำให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
ผลิตได้ปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้แก่ มีไข่เป็ดขายในราคาดีมาก ไม่ขาดทุน

3. อาชีพเลี้ยงวัว ปัจจัยนำเข้าได้แก่ เงินที่กู้ได้ พันธุ์วัว

กระบวนการที่ดีได้แก่ มีประสบการณ์ในการเลี้ยงมาก่อนและการตลาด
ผลิตได้ปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้แก่ มีคุณภาพดี น้ำหนักดี ขายได้ในราคาดี

4. อาชีพเลี้ยงควาย ปัจจัยนำเข้าได้แก่ เงินที่กู้ได้ พันธุ์ควาย โรงเรือน

กระบวนการที่ดีได้แก่ มีประสบการณ์ในการเลี้ยงและช่องทางการตลาด

ผลิตได้ปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้แก่ ควายมีน้ำหนักดี มีช่องทางการตลาดดี
ขายได้ในราคาดี

5. อาชีพเลี้ยงหมู ปัจจัยนำเข้าได้แก่ เงินที่กู้ได้ โรงเรือน อาหาร อุปกรณ์

กระบวนการที่ดีได้แก่ มีประสบการณ์และมีช่องทางการตลาด

ผลิตได้ปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้แก่ หมูมีน้ำหนักดี มีเนื้อมาก ไม่มีโรค
ราคาของหมูดี

6. อาชีพปลูกผัก ผลไม้(ฝรั่ง , ชมพู่) ปัจจัยนำเข้าได้แก่ พันธุ์ไม้ อุปกรณ์ รดน้ำ ปุ๋ย

กระบวนการที่ดีได้แก่ มีประสบการณ์ และมีตลาดรองรับ

ผลิตได้ปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้แก่ ผักมีคุณภาพ ราคาดี ไม่มีแมลง

7. อาชีพค้าขาย ปัจจัยนำเข้าได้แก่ ของชำ ร้านจัดจำหน่าย เงินทุน

กระบวนการที่ดีได้แก่ มีลูกค้าจำนวนมากและมีประสบการณ์ในการทำอาหารมาก่อน

ผลิตได้ปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้แก่ ขายสินค้าดี ราคาถูก ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ

8. อาชีพเย็บผ้า ปัจจัยนำเข้าได้แก่ เครื่องจักร อุปกรณ์เย็บผ้า เงิน

กระบวนการที่ดีได้แก่ มีฝีมือและประสบการณ์

ผลิตได้ปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้แก่ สินค้าเป็นที่นิยม ราคาเหมาะสม

9. อาชีพอุตสาหกรรมประติมากรรม ปัจจัยนำเข้าได้แก่ ปูนซีเมนต์ แบบ เหล็ก

กระบวนการที่ดีได้แก่ มีประสบการณ์ และมีตลาดรองรับ

ผลิตได้ปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้แก่ สินค้าเป็นที่นิยมเฉพาะกลุ่ม คุณภาพดี

4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนฯ แห่งชาติ

- ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดเศรษฐกิจยั่งยืน จะทำให้มีโอกาสทางเศรษฐกิจมากกว่าที่ไม่มีเงิน
กองทุนฯ ทำให้เศรษฐกิจของชาติยั่งยืน

- ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดทางการมีศักยภาพของการบริหารชุมชนจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในชุมชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนให้คงอยู่

5. สรุปการทำสารนิพนธ์

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนฯ แห่งชาติทั้ง 5 ข้อ

5.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า ชุมชนมีการตื่นตัวในการทำอาชีพ

ข้อดี – เป็นเงินทุนที่นำมาพัฒนาอาชีพ

ข้อเสีย – เป็นหนี้สะสม เป็นการช่วยเหลือชาวบ้านไม่ถูกวิธี

5.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า มีการทำงานด้านต่างๆ ในการบริหารเป็นบางคนเท่านั้น การบริหารไม่เคร่งครัดและหละหลวมในการควบคุมผู้กู้

5.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า จะมีการเป็นกลุ่มคนเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ที่มีการทำอาชีพจากการกู้เงินจริงจะทำให้มีการพึ่งพาตนเองได้จากกำไรในการประกอบอาชีพ

กลุ่มที่ 2 ไม่มีการทำกิจกรรมด้านการประกอบอาชีพจริงทำให้เกิดการขาดทุน ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

5.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันพบว่า มีการพัฒนาเศรษฐกิจจากเศรษฐกิจรากฐานไปสู่ประเทศ เกิดการสร้างระบบทางเศรษฐกิจชุมชนที่ดี

5.1.5 การมีศักยภาพและการมีความเข้มแข็ง พบว่า ชุมชนมีความรับผิดชอบเกิดขึ้นในการกู้ยืมเงินกองทุนทำให้เกิด การเรียนรู้ในชุมชน

5.2 ปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ ตามข้อ 1.1-1.5 พบว่า

5.2.1 ปัจจัยด้านบวกพบดังนี้

- 1) การมีกรรมการและผู้นำที่ดี
- 2) สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อกองทุน มีจิตสำนึกที่ดีต่อกองทุน
- 3) การบริหารกองทุน

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) มีการแบ่งหน้าที่ไม่ชัดเจน
- 2) ขาดความรับผิดชอบต่อวัตถุประสงค์ที่ขอกู้
- 3) สมาชิกขาดความเข้าใจอันดีร่วมกันต่อกองทุน และคณะกรรมการ

5.3 การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า

คณะกรรมการเกิดการเรียนรู้ ด้านบัญชี บริหาร การปล่อยเงินกู้แก่สมาชิก

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

5.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า มีการตื่นตัวต่อการพัฒนาอาชีพ สามารถยกระดับความเป็นอยู่ มีความเป็นประชาธิปไตยเกิดขึ้น โดยเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน

5.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่นพบว่า ให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาชุมชน มีความรักใคร่ สามัคคี มีการปรองดองกัน สมาชิกมีความเชื่อถือต่อชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุป อภิปราย

สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านมะม่วงพัฒนา สรุปได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อศึกษาถึงความสามารถและศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุน ฯ
- 2) เพื่อศึกษากองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านว่าสามารถช่วยในการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้

ลดรายจ่ายของสมาชิกหรือไม่

- 3) เพื่อศึกษาความสามารถในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนทางเศรษฐกิจในชุมชน
- 4) เพื่อศึกษาระเบียบกองทุน ว่ามีกฎระเบียบอย่างครอบคลุมในการกัวยืมเงินกองทุน
- 5) เพื่อศึกษาปัจจัยทางบวกและลบของการดำเนินโครงการ
- 6) เพื่อศึกษาตัวชี้วัดของชุมชนในการบริหารกองทุน

2. วิธีการดำเนินการ

- 1) ศึกษาทำความเข้าใจกับเป้าหมายกองทุน และศึกษาสภาพของกองทุนในชุมชน
- 2) ใช้ CIPP Model ในการวิเคราะห์กองทุน กำหนดตัวชี้วัด ตัวแปร ที่จะทำการเก็บข้อมูล
- 3) เก็บข้อมูลตาม บร.1 – 12 แล้ววิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ต้องเขียน

3. ผลการดำเนินการ

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

3.1 จากผลการประเมินผลระบบ A สรุปได้ดังนี้

3.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

จากการปฏิบัติงานในพื้นที่ บ้านมะม่วงพัฒนา พบว่า จากนโยบายของรัฐบาลในการจัดตั้งกองทุนในช่วงแรก สมาชิกยังไม่มี ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการตั้งกองทุนแห่งชาติ เป็น

จำนวนไม่น้อย แต่เมื่อมีการประชาสัมพันธ์โดยคณะกรรมการและบัณฑิตอาสาสมัครฯ ก็เริ่มมีความเข้าใจกองทุนมากขึ้น เงินกองทุน 1 ล้านบาทได้รับการโอนเข้าบัญชีกองทุนบ้านมะม่วงพัฒนา

วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ.2544 และมีการปล่อยกู้ให้กับสมาชิก 51 ราย โดยจะมีกรรมการเป็นผู้พิจารณาอนุมัติเงินกู้ โดยคณะกรรมการกองทุนฯ มีการคัดเลือกวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ.244 มี 15 ท่าน จากการศึกษาของสมาชิกชุมชน

- เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

จะมีการชำระเงินเมื่อครบกำหนด 1 ปี เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย โดยเงินต้นจะเข้าบัญชีบ้านมะม่วงพัฒนา แต่เงินดอกเบี้ยเข้าบัญชีเงินสะสม

- สมาชิกขอกู้เงินจากกองทุนฯ จะต้องเป็นสมาชิกกองทุนฯ โดยจะต้องมีการเขียนโครงการ ขอกู้มายื่นต่อคณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการอนุมัติแล้วก็จะไปดำเนินการโอนเงินให้แก่สมาชิก

3.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

- กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนฯ จะต้องมีการยื่นคำร้องขอผู้กู้ต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการจะมีการพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ และโครงการสามารถชำระคืนให้แก่กองทุนได้ โครงการนี้ ต้องดูรายได้ของครอบครัวเพื่อกำหนดวงเงิน และอนุมัติขอผู้

- การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ จะแนะนำธุรกิจที่ผู้กู้มีประสบการณ์ มีความชำนาญ ในธุรกิจนั้น

- การชำระหนี้ จะมีการชำระคืนเมื่อครบ 1 ปี โดยจะมีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการในการเรียกคืนเงินสู่กองทุน

- การทำบัญชี การทำบัญชีจะมีผู้ชำนาญด้านการทำบัญชี เป็นผู้รับผิดชอบด้านบัญชี โดยจะทำตามที่กองทุนแห่งชาติกำหนด

- การช่วยทางการตลาด คณะกรรมการกองทุนฯ ไม่ได้ช่วยเหลือด้านนี้

3.2 จากผลการประเมินผลระบบ B สรุปได้ดังนี้

3.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B

- ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ จะมีผลต่อการดำเนินการผลิตซึ่งจะมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ผู้กู้อาจมีความรู้มาจากการทำกิจการมาจาก ปู่ย่า ตายาย

- ผู้มีส่วนใหญ่จะเป็นหนี้ ธกส. สหกรณ์

- หนี้ภายนอกระบบจะมีเป็นจำนวนน้อยมาก

- อาชีพหลักของผู้กู้จะมีอาชีพทำนา และ โรงงานอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่
- รายได้ของครอบครัว จะได้จากวัยทำงานที่ทำงานโรงงานอุตสาหกรรม

3.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ B พบว่า

- จำนวนเงินได้จากการกู้กองทุน เมื่อนำไปดำเนินการธุรกิจตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้
- เงินอื่นๆ เงินที่ได้มาจากที่อื่นไม่ใช่การกู้กองทุน นำมาใช้เมื่อต้องการ
- สถานที่และวัตถุดิบ สถานที่จะเป็นของผู้กู้และวัตถุดิบจะเป็นการซื้อมากกว่าผลิตเอง
- เทคนิควิธีทำงาน เป็นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ และมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
- กำลังทำงานส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในครัวเรือน

3.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

- สมาชิกมีการทำธุรกิจไม่ถูกวิธีมากนักเพราะจะทำจากภูมิปัญญาที่สืบทอด
- การหาตลาดที่ดี ส่วนใหญ่จะเป็นการจำหน่ายในท้องถิ่นหรือพื้นที่ใกล้เคียง
- การหาวัตถุดิบจะเป็นการได้มาจากการซื้อจากร้านค้าที่จำหน่าย
- การทำบัญชี จะไม่มีการทำบัญชี
- การวิเคราะห์ประเมิน จากการศึกษาพบว่ามีส่วนเท่านั้นที่มีการดำเนินการธุรกิจจริง

วัตถุประสงค์ที่ขอกู้

3.2.4 ผลการประเมินผลผลิตหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ผลโดยตรง ผู้กู้ที่มีการทำกิจการจากเงินกู้จะมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีผลผลิตที่เป็นสิ่งของเพิ่มขึ้นด้วย
- 2) ผลกระทบโดยตรง ผู้กู้มีการขยายธุรกิจทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น
- 3) ผลกระทบโดยอ้อม จะมีการกลับคืนสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ก็ทำให้เกิดการพร้อมหน้าของผู้กู้ มีธุรกิจที่เข้มแข็ง และมีศักยภาพ และสามารถพึ่งพาตนเองได้

อภิปรายผลมีการสรุปดังนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา บรรลุ 5 ข้อดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุน

กองทุนบ้านมะม่วงพัฒนาได้ทำให้เกิดกองทุนจากความร่วมมือ ความสามัคคี การช่วยเหลือจากสมาชิกชุมชน

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน

กองทุนมะม่วงพัฒนา ได้มีการจัดตั้งโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจนและมีการบริหารงานโดยแบ่งงานกันอย่างทั่วถึง

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง

กองทุนบ้านมะม่วงพัฒนาได้ เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม

ในชุมชนนี้มีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจระบบรากฐาน เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

คนในบ้านมะม่วงพัฒนา มีความซื่อสัตย์ สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือร่วมใจ

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อน จึงอาศัยเป็นบทเรียนมีให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ

2.1.2 มีระเบียบกองทุนที่ชัดเจน

2.1.3 มีการจัดการบริหารกองทุนอย่างโปร่งใสชัดเจน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ธนาคาร และนายทุนที่มีดอกเบี้ยสูง ทำให้ขาดเงินหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตในระยะเวลานาน

2.2.2 คนในชุมชนเป็นลูกหนี้ธนาคารเมื่อมีการกู้เงินกองทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำกว่า ทำให้กู้เงินส่วนนี้ไปใช้ธนาคาร แต่เมื่อจะส่งเงินกองทุนฯ ก็จะกู้ยืมเงินนอกระบบที่มีอัตราสูงไปส่งเงินกองทุน

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

มีการเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพเกษตร มีการเพิ่มประสิทธิภาพและความแข็งแกร่ง ในการดำเนินโครงการตลอดจนสร้าง เครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

- สมาชิกชุมชนมีความรับผิดชอบต่อชุมชน
- สมาชิกชุมชนมีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน
- สมาชิกชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง
- มีการอยู่ในชุมชนอย่างมีสันติ

- มีการเลือกสรรหรือสื่อความเข้าใจ แบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิภาพ

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง

เมื่อครบเวลา 1 ปี ผู้กู้สามารถมีรายได้เพิ่มเติม สามารถขยายกิจการและสามารถนำเงินมาชำระคืนได้

5.2 ผลกระทบโดยตรง

สมาชิกผู้กู้เงินสามารถปลดหนี้ได้บางส่วน แต่เมื่อดำเนินการหลายๆ ปีก็จะสามารถปลดหนี้ได้หมด และก่อให้เกิดศักยภาพในการประกอบอาชีพสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม

การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีซึ่งก่อให้เกิดความสงบสุข

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

- 1) ควรมีการแก้ไขให้มีการส่งเสริมดอกเบี้ยเป็นเดือนหรือปีที่อยู่กับความพร้อมของผู้กู้
- 2) ควรมีการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยให้เหมาะสมกับสถานะการเงินของสมาชิกกองทุน

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

- 1) ควรมีการแบ่งงานให้ชัดเจน และทั่วถึง
- 2) ควรมีให้สมาชิกกองทุนประเมิน การทำงานของกรรมการ

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

- 1) ควรมีการจัดอบรมอาชีพให้กับสมาชิก
- 2) ควรมีการแนะนำช่องทางตลาดให้แก่ผู้กู้

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าและวิจัยเพิ่มเติม

- 1) ควรจะมีการศึกษาถึงประโยชน์ของกองทุน
- 2) ศึกษาถึงผลกระทบจากกองทุนต่อสมาชิก

บรรณานุกรม

- กองทุนเพื่อสังคม, สำนักงาน. 2544. **ชีวิตชุมชน.** (มีนาคม-มิถุนายน 2544), กรุงเทพฯ.
- กรมการพัฒนาชุมชน, สำนักบริหารกองทุนพัฒนาชุมชน. 2544. **ปฎิบัติวิสัยทัศน์กองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. เกரியงไกร พันธุ์เพชร.2545. **“สุริยะอุยโฬุขชีวิตธุรกิจไทย ฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจ.”** ไทยรัฐ. 15 มกราคม 2545,หน้า 8.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด และ อำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.** สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี.
- . 2544. **คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง,** สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- .2544. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ.2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2,3) พ.ศ.2544,ฉบับที่ 4 2545.** สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมะม่วงพัฒนา. 2544. **ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มะม่วงพัฒนา.** นครราชสีมา.
- ดอกสะแบง. 2545. **“หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน”.** ไทยรัฐ. 21 พ.ค. 2545, หน้า 7.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544. **คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ และการประเมินโครงการ.** นครราชสีมา.
- รัตนา เจริญชัย. 2544. **ถอดรหัส “กองทุน” ระดับหมู่บ้าน.** กรุงเทพฯ : ฝ่ายเผยแพร่งานวิจัยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สถาบันราชภัฏ. สำนักงาน. 2545. **เอกสารประกอบการเรียนชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา.** พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศนทองการพิมพ์.
- การวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1 นนทบุรี : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้งแมสโปรดัก จำกัด.